

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az általános választójog Németországban.*

Az utolsó idők felvilágosító munkája mellett sincsenek nálunk kellően tájékozva, miként és milyen okokból történt az általános, titkos és közvetlen választójog behozatala a Németbirodalomban. Éppen azért azt hisszük, hogy kötelességünk megvilágítani az okokat és előadni azokat a körülményeket, melyek között Németország magát erre a nagy lépésre elhatározta.

Az alkotmányozó birodalmi gyűlés 1867-ben nagy feladatával gyorsan végzett és pedig azon oknál fogva, mert kényszerhelyzetben volt. A porosz kormány követelte az általános választójogot. Így az 1849. évben kimondott elvtől visszatérni nehéz lett volna, főleg miután maga az alkotmányozó gyűlés is ez alapon jött létre. Tulajdonképpen nem arról volt szó immár, hogy az általános választójogot meg akarják-e honosítani, hanem arról, hajlandó-e eltörölni, illetőleg visszavonni azt, mit közel két évtized előtt elfogadtak.

A tárgyalás folyamán azt a különös jelenséget látjuk kifejlődni, hogy a szónokok többsége az általános választójogot aggodalmasnak, sőt veszedelmesnek és következményeiben ki nem számíthatónak jelenti ki.

A csendes aggodalmak legyőzésére bizonyos formulákat hangoztattak: az általános választójog végül is megvan, — mondották — tény, tehát tovább ne tárgyaljunk róla. Vagy pedig: az általános választójog veszedelmei nagyok, bizzunk azonban a német nép erényében és bölcsességében. Továbbá: az általános választójog fenyegeti a középosztály jogait. Ily módon igyekeztek azokat az aggodalmakat eloszlatni, a melyek egyes szónokoknál jóformán akaratuk ellenére is kifejezésre jutottak. Utaltak azonban arra, hogy e rendszabályoknak okos megokolása lehetetlen s Napoleon idejében az általános választójogot az abszoluzizmus érdekében használták ki. Pozenben és Hannoverben a választók legnagyobb mértékben való befolyásolását tette lehetővé. Utaltak arra, hogy milyen nagy tömege van a függő és műveletlen választóknak, a kik a befolyásolásra és megvesztegetésre kész zsákmányul kínálkoznak, mert hiszen meggyőződésük nincs.

Ily habozások és bizonytalanság közepette Bismarck, a ki természetesen türelmetlenül várta a nagy munka befejezését, könnyen s a győzelemre való kilátással kelhetett javaslata védelmére. Er-

velése lényegében abban összpontosult, hogy tulajdonképpen csak azt javasolta, a mi már megvan. Barátja volt pedig e választójognak azért, mert hitte, hogy ezzel sikerült a vele ellenkező polgári elemeket hátraszorítani.

A javaslat a hivatalnokot megakartá fosztani a választóhatóságtól. A többség ezt nem fogadta el. Ugy, hogy a birodalmi gyűlés végeredményében még szabadelvűbb volt mint Bismarck akarta.

Bismarck tekintélye és a viszonyok nyomása erősebb volt az aggodalmaknál, különösen azért, mert attól félték, hogy az általános választójog elvetése esetén a kormány egész javaslata hajótörést szenvedhetne. Ez pedig a birodalom egységét és jövő fejlődését tehelte kockára.

Ezek a történelmi előzmények, melyek után kérdehetjük, melyek az eredmények?

Erre nézve természetesen megoszlanak a vélemények. Az iránt azonban alig van kétség, hogy a mitől sokan félték, nem következett be. Az általános, titkos és közvetlen választójog segítségével nem sikerült a császári hatalmat oly módon fokozni, hogy cézárizmusról lehetne szó.

Bizonyos azonban, hogy a polgári elemek a birodalmi gyűlésen, legalább bizonyos fokig hátraszorultak. Ilyen formán Bismarcknak az a fáradozása, hogy az ellenzéki polgárság hatalma meggyengüljön, nem maradt siker nélkül. A régi szabadelvű manchesteri irányzat erejéből sokat veszített. Ennek szükségszerűleg kellett bekövetkezni a szociálistákkal szemben.

A szabadelvűség ugyanis az egyéni erők szabad kifejtésének áldásos eredményeit, a szociáldemokrácia pedig az egyenlőséget hirdeti. Természetes tehát, hogy az általános választójog a szociálisták kezében a középszerűségeket, nem pedig a kiváló tehetségeket támogatja. Nem is a felső, hanem az alsó rétegeknek válik hasznára. De nem előnyös a parlamentarizmusra nézve sem, mert az ezen az alapon nyugvó parlamentek színvonalának sülyedése természetes és ki nem kerülhető. Ennek az állításnak igazolásul hivatkozunk kell azon németországi tapasztalokra, a melyek szerint a tekintély, a birtok és műveltség a mai választásoknál korántsem bir azzal a sullyal és értékkel, mint előbb. Berlin, a mely leginkább kivette részét az utolsó 40 év fejlődéséből, amely ezen idő alatt nagyonban, tudásban, gazdasági és politikai sulyban oly fokra emelkedett, amelyről előbb álmodozni is alig mertek, egyet kivéve, legutóbb is csak szociáldemokrata képviselőket küldött a birodalmi gyűlésre, tehát egyenesen szembe helyezkedik a császári tekintéllyel, a fennálló társadalmi renddel s ejtásitja azt a fellelést,

mintha az elért sikerekért bárkinek is hálára volna kötelezve. Hasonlót észlehetünk a többi nagy város választóinál is. Pedig e városok oly csodálatos módon fejlődtek, hogy bámulatba ejtik még azokat is, kik a nagy arányokhoz szokva vannak. Azaz a választóknak azok a rétegei, a melyeknek ha lehetséges volna háláról beszélni ott, ahol az általános választójog a döntő, a legnagyobb hálára lennének kötelezve a követett politika és intéző politikusok iránt, azokkal a legnagyobb mértékben szembe helyezkednek s reá hagyják a birodalmi politika támogatását a vidéki mezőgazdasággal foglalkozó konzervatív elemekre.

Megokolt, hogy ezzel a ténnyel bővebben foglalkozzunk. A legutolsó választás után Berlin hat kerülete közül ötben szociáldemokrata képviselő került ki az urnából. A többi nagy város, a régi német polgári elem fészkei, egy-két kivétellel még ennél is szomorubb képet mutat. Hamburg, Bréma, Lübeck öt szociálistát választott és pedig: két hírlapíró, egy-egy tőkepezest, nyomdászt és korcsmárost. Miként fogják ezek a nagy kikötővárosok érdekeit képviselni, igazán érdekes kérdés. Drezda, a művelt és szép királyi székhely, Stuttgart, Boroszló, Frankfurt, Weimar, Potsdam, Nürnberg, Altona, Kiel, Metz, Mainz, Magdenburg, Düsseldorf, Stettin stb. hasonló sorsra jutottak.

Az egyetemi városok közül Königsberget, Halét, Erlangent, Würzburgot, Jenát szintén szociálisták, egy-egy párttitkár vagy lakatos képviselik. Azaz a szocializmusnak a nagy és emelkedő városokban sem vagyon, sem tudás, sem műveltség nem vet határt.

Hasonlót lehet mondani — ez bennünket kell, hogy igen érdekeljen — Ausztriáról is, ami azt mutatja, hogy itt oly társadalmi és politikai törvények uralkodnak, melyeknek érvénye a német birodalom határára nem áll meg. Nyugatról kezdve a városokat, Linznek egy, Prágának két, Graznak két, Innsbrucknak egy, Krakónak két, sőt Czernovitznak is egy szociálista képviselője van. Bécs nem kevesebb, mint 19 szociálistát választott. A városokban tóduló elemek tehát itt is ugyanazoknak a törekvéseknek a hatása alatt állanak, mint a testvér birodalomban, ahol az iparos Szászországban 19 szociálistával szemben már csak 3 konzervatívabb irányú képviselő áll.

Ennek az áradatnak Németországban a falu még, úgy ahogy ellentál, de csakis azért, mert a kerületek beosztása még mindég a régi. Ha a tökéletes egyenlőséget megvalósítva, a kerületeket a lakosság száma szerint osztanák be, a fel-

* A Magyar Gazdák Szemléje áprilisi füzetéből.

forogató irányzatok új erőre kapva, lehetnének tennék annak a politikának folytatását, melynek a birodalom kifelé tekintését, befelé pedig jólétét és gyors föllendülését köszönheti. Épp ezért, azt, hogy a kerületek új beosztásával nem engedik magukat jogaiktól megfosztatni. Van reá okuk elég.

A tudás és tekintély, amint láttuk, keveset jelent.

Ami a vagyon befolyását illeti, arra nézve felhozzuk, hogy a rajnamenti városokban, ahol az ipar tulnyomólag protestánsok, vagy pedig nem ultramontán katolikusok kezében van, ez nekik a választásokra nézve semminemű befolyása nincs. A többség a centrummal szavaz vagy szociáldemokratát választ. A vallási meggyőződés azonban az istentagadó szociáldemokráciával szemben nagy erősségnek bizonyult. Így érthető meg, hogy a szabadelvű politikusoknak nagy része is abban a véleményben van, hogy a választójognak teljes és tökéletes egyenlősítése, mely a kerületeknek új beosztását kívánja meg, a legnagyobb veszelmekkel járna és éppen ezért annak teljes erővel szegülnek ellene. Hivatkoznak arra, hogy a mai helyzet sem ellensége a haladásnak. A német szociálpolitika például megelőzte a franciáknak az alsó rétegek iránti gondoskodását. Az általános, titkos és közvetlen választójog Franciaországban tág teret engedett a bürokratizmus fejlődésének és éppen nem biztosítja oly mértékben a vagyonnak és életnek sértetlenségét, mint a Németbirodalom. A kiábrándulás Franciaországban is mutatkozik. Bizonyítják ezt a becsületesebb választórendre törekvés mellett az ott megindult és mindinkább erősödő szindikalista mozgalmak, melyek egyenesen előre erőködésnek jelentik ki a parlamenti harcokat, azaz a munkásság egy jelentékeny és nagyon radikális része más uton keresi a boldogulást, mert nem találta meg az általános, titkos választójog mellett azoknak a reményeknek teljesülését, melyeket valaha tőle várt.

A porosz képviselőház reformjára irányuló törekvések története mutatja, hogy az általános választójog eredményei a németeknek feltétlen helyeslésével éppen nem találkoznak és alig lehet hinni, hogy ma volna a német közvélemény az elé az eshetőség elé állítva, milyen választórendszerrel fogadjon el, az általános, titkos és közvetlen választójog rendszerét tartaná a legkifogástalanabbnak.

Azt, mit Tisza István gróf az osztrákokra nézve kiemelt, a parlament értelmi színvonalának sülyedését, Németországban is láthatjuk. A betóduló új elemek nem annyira az iparos munkásságból, mint inkább a párttitkárok, szerkesztők és munkatársak sorából kerülnek ki. Így a 19 század zországi szocialista képviselő között hat szerkesztő mellett három író, két szocialista hivatalnokot, egy dr.-t, három munkást, egy korcsmáros, fotográfust, két szivargyárost találunk. A királyságot ezenkívül egy kereskedő, két justizrath és egy tábornok képviselik a birodalmi gyűlésen. Ki képviseli a kisipart és a földművelést abban a gyűlés-

ben, amelynek a magyar recept szerint minden érdeknek képviselőre és érvényesülésre kellene találni? A főváros öt szocialista választottja közül négy párttitkár pénztáros stb., az ötödik író. A többség brutalitása agyonnyomja a kisebbséget és egyoldalú képviselőt teremt.

B.

A miniszterelnök tárgyalásai.

Lukács és a néppárt.

Lukács László ma délelőtt tíz óra után felkereste gróf Zichy Aladárt, a néppárt elnökét. Lukács László tizenegy óráig időzött Zichy Aladár Scitovszky-téri palotájában és részletesen ismertette kibontakozási tervét.

Gróf Zichy Aladár érdemleges nyilatkozatot nem tett a designált miniszterelnök előtt s az előterjesztéseket csupán ad referendum vette.

Gróf Zichy Aladár Lukács László távozása után az országgyűlési néppárt klubjába hajtatott, a hova telefonon tizenkét órára sürgős értekezletre hívták össze a néppárt tagjait.

A néppárt tagjai azonban kellő számban nem jöttek össze. Az értekezletet nem is tartották meg s így határozatot nem hozhattak! — A megbeszélés eredményeképp konstatació, hogy a néppárt sem tartja Lukács Lászlónak a kibontakozásra vonatkozó proposícióit elfogadhatónak.

A kormány bizik.

Az új kormány körében az ellenzék harci készülődésével szemben még mindig erősen biznak abban, hogy végre is sikertelien fog megtalálni a kibontakozás feltételeit. Ugy halljuk, hogy a delegáció után új kísérlet fog történni a parlamenti helyzet szanálására. De ha ez a kísérlet is sikertelen marad: a kormánynak arra is lesz felelete.

A tárgyalások után.

Munkapárti forrásból jelentik: Lukács László miniszterelnök ma, legkésőbb holnap befejezi tanácskozásait az ellenzéki pártokkal. A tanácskozások eredményét pártja elé terjeszti s lehet, hogy a párt döntése után nyomban Bécsbe utazik s jelentést tesz a felségnek s tőle várja az utasítást a további teendők tekintetében. Ez a kihallgatás állítólag pénteken lesz s ezt követné szombaton a kabinet megesküt nem tett tagjainak az eskütétele. Forrásunk még annyit mondott, hogy nagy és előre nem látott meglepetésre van kilátás.

Lukács sikertelensége a néppártnál.

Budapest, ápril 24.

Lukács László ma délelőtt felkereste Zichy Aladár grótot és előterjesztette neki kibontakozási tervét. Zichy kijelentette, hogy az előterjesztést adreferendum fogadjon el és azt a párt elé fogja terjeszteni. Zichy Lukács távozása után értekezletre hívta össze a néppárt tagjait. Az értekezlet szigorúan bizalmas jellegű volt. Beavatott helyről nyert értesülések szerint a néppárt választójogi tervete igen radikális. Lukács terve és a néppárt terve között igen nagy különbségek vannak. A párt már a személyi okból sem támogathatja Lukácsot.

A Kossuth-párt állásfoglalása.

A Kossuth-párt választójogi bizottsága ma ülést tartott, melyen elhatározták, hogy az esetben, ha Lukács választójogi tervete tényleg olyan, mint amit a lapok közöltek, a párt teljes erőből fog küzdeni annak keresztülvitele ellen. Vasárnap újabb értekezletet fog tartani a párt.

Lukács Bécsben.

Bécs, április 24.

Lukács László legközelebb Bécsbe utazik az új kabinettel. Ez alkalommal jelentést fog tenni a miniszterelnök a tárgyalások sikertelenségéről. A véderő dolgában mindjobban homloktérbe nyomul a provizorium. Lukács, ha a tárgyalások alkalmával az obstrukció ismét ki fog törni, fel fogja oszlatni a Házat.

Justhék cáfolnak.

Budapest, április 24.

A Justh-párt ma határozottan megcáfolta azt a hírt, mintha a párt és Lukács közti tárgyalások megakadtak volna. Ha Lukács választójogi tervete ellenkezik a Justh-párt tervével, akkor természetesen szó sem lehet a megegyezésről, addig azonban, míg a javaslatot nem ismeri a párt, nem foglalhat állást ellene.

Felbontott sir.

Babonás falu.

Nem mindennapi eset foglalkoztatja jelenleg a magyarországi járás csendőrségét és a nagyváradi kir. ügyészséget. Az eset, mely az eljárásra okot adott, egy tébolyodott ember rémlátásán kezdődött, mely most az egész községet maga után rántotta. A középkori babonás dologról tudósítónk a következőket jelenti:

Tegnap reggel a csendőrről rendes szolgálatot teljesített Törpefalva községben. Mikor a községből kimentek a csendőrök, a temetőn is keresztül akartak haladni. A temetőben feltűnt a csendőröknek, hogy a legújabb sir fel van turva. A külső nyomokból úgy látszott, hogy a sirt idegen kezek felbontották, sőt a hullát ki is vették.

A csendőrök nyomban jelentették az esetet az előjáróságnak és most már nagy apparátussal indult meg az eljárás annak megállapítása végett, hogy ki törte fel a sirt és milyen szándékkal. A csendőrök egyáltalán nem tudtak boldogulni. Törpefalván senki sem akart tudni a dologról semmit.

A lakosság tiltakozó magatartásából azonban meglehetősen állapítani, hogy tudnak a történetekről, csak nem akarnak vallani. Ekkor kezdődött meg az igazi munkájuk a csendőröknek. Nagy körültekintéssel és utánajárással egy törpefalvai embertől megtudták, hogy a sirt nem is egy ember, hanem az egész falu lakossága törte fel.

Elpusztul a falu.

Az első vallomás után könnyebb volt a csendőrök munkája. Egymásután fogdosták össze az embereket, akik most már vonakodtak vallani. Az elővezetett emberek egyértelműleg mondták el, hogy ők ásták fel a sirt. Kedden reggelre a faluban ugyanis egy ember, aki a túlvilági szellemeket látja, éjjel azt álmodta:

hogy nagy veszedelem fenyegeti a törpefalvaiakat.

— Meg fog halni minden ember Törpefalván, mert Popa Tógyer holtteste megfordulva fekszik a koporsóban.

Mikor ennek az agyémnek híre futott a kis olá fészeken az emberek keresztet vetettek magukra és megborzadva gyűltek össze tanácskozásra. A tanácskozás a tábolyodott ember lakásán volt, ahol tulnyomóan asszonyok jelentek meg. A gyülekezetben elhatározták, hogy meg fogják menteni a falut és Popa Tógyer hulláját visszafordítják a koporsóban.

Az éjjeli sirbontók.

Tegnap éjjel 11 órakor már mindenki a szellemek barátjánál volt Törpefalván. Az emberek ásókkal, kapákkal voltak felfegyverkezve, az asszonyok pedig szentelt gyertyákkal. Mikor

már közel volt az éjféli, nagy csendben indult el a gyülekezet a temető felé. Popa Tógyer sírjához bizonyos félelemmel közeledtek a babonás emberek. Végre több hókusz-pókusz után hozzáfogtak a sír felbontásához. Egy fél óra alatt előttük feküdt a koporsó berogyott fedéllel, mely aló a foszlásnak indult hulla rettenetes büzt árasztott szerte-szét. A babonás emberek felemelték a tetőt és gyertya fényénél bele néztek a koporsóba. Popa Tógyer hullája ott feküdt érintetlenül, hanyat, úgy ahogy belehelyezték.

A nép meg volt nyugodva és most már nagy gyorsasággal hányták vissza a földet a megbolygatott koporsóra.

Az esetről a csendőrség jelentést tett a királyi ügyészségnek, mely elrendelte a vizsgálat megindítását.

haladt el a vonat Kolozsváron keresztül Székelyudvarhelyig, ahol, miután az uton nem tudták megállapítani, hogy ki a gyilkos,

Letartóztatták mind a 240 embert.

Most folynak a kihallgatások, de eddig minden eredmény nélkül. Az orosz munkások konokul tagadnak s azt sem akarják megmondani hogy ki volt a tettes. A csendőrség a székelyudvarhelyi rendőrséggel vállalva nyomoz a rejtélyes ügyben. Telefonon kérdésködtünk a nyomozás mikénti állásáról, de a rendőrség a gyilkos személyére vonatkozólag a nyomzás érdekében megtagadott minden bővebb felvilágosítást. Erősen hiszik, hogy az a munkás követte el a gyilkosságot, amelyiknek hiányzott és hiányzik most is a csákánya. Egyelőre mind a 240 embert őrizet alatt tartják.

A csendőrök kemény feladat előtt állanak, de igen erős a remény, hogy a gyilkost még a holnapi nap folyamán kinyomozzák.

Gyilkosság a vonatról.

Letartóztattak 240 embert. Gyilkos orosz munkások.

A *Tiszántul* tegnap esti számában már megírtuk röviden, hogy a tegnapi délután Nagyváradról Kolozsvár felé induló személyvonaton véres rablógyilkosság történt.

A holttestet mezőtelegdi munkások találták meg a pályatesten. Tegnap a késő éjjeli órákban kaptuk a hírt s ezért nem volt időnk, hogy részletesebben utána járjunk a rejtélyes dolognak. Egy titokzatos gyilkosságról van szó, amelynek szálai Mezőtelegden kezdődnek és most Székelyudvarhelyen bogyóznak.

A titokzatos esetről tudósításunk a következő:

Tegnap délután a rendes időben indult ki a kolozsvári személyvonat a nagyváradi állomásról. A vonat zúfolva volt az utasoktól, annyira, hogy egy s reg orosz munkásnak, külön teher kocsikat kapcsolak fel. Minden incidens nélkül jutott el a vonat Csucsáig, ahol utól érte a rémes hír, a telefon a vonatot.

Gyilkosság történt.

Tegnap délután három mezőtelegdi munkás ember igyekezett hazafelé. A délutáni személyvonat *Fugyivásárhely és Mezőtelegd* között érte utól őket. A vonat itt egy emelkedés miatt a szokottnál lassabban haladt. Amikor a munkások mellé ért a vonat vége, ahol az orosz munkások kocsija volt kapcsolva, látták, hogy néhányan az ajtóban ültek s lábukat lögtették ki a kocsiból. Az egyik munkás egy követ kapott fel s azt tréfából a kocsiban ülőkre dobta. A tréfának nem várt következménye lett. Egy csákány repült ki erős lendülettel a kocsiból és éppen homlokot talált a tréfáló munkás. A munkás az erős ütés föl a földre bukott. Társai pár pillanatig dermedten nézték a történeteket, majd felébredve, a most már tova száguldó vonat után szaladtak és kiabáltak. A kiabálás és szaladgálás eredménytelen maradt, mert a vonat már messzire haladt előre s a vonaton levők nem hallhatták meg a kiabálást.

Visszatértek tehát társukhoz, aki még mindég mozdulatlanul, arca bukva feküdt a földön. Azt gondolták, hogy csak eszméletét

vesztette el. De megrémültek mennyire, amikor hanyatt fordították a testet.

Halott volt.

Homlokán egy irtózatoss lyuk, amelyet a csákány hegyes vége okozott s amely 4—5 centiméter mélyre hatolt be az agyba.

A munkások egyike azonnal beszaladt a mezőtelegdi állomásra s a telefonon kihívott csendőröknek jelentette az esetet.

A csendőrök azonnal kimentek a helyszínére, amely körülbelül félórai távolságra fekszik az állomástól s megkezdték a nyomozást. Majd pedig ismét visszajöttek az állomásra, magukkal hozva a holttestet is.

Ekkorára már a vonat messzire ért. Elhaladt *Elesd, Rév* állomásokon keresztül, hogy bárki is sejtett volna valamit Csucsáig. Itt érte utól, azaz itt előzte meg a vonatot a mezőtelegdi csendőrségnek a távirata. Alig ért be a vonat az állomásra, a kupé ajtóba azonnal csendőrök ugrottak be s nem engedtek senkit sem leszállani.

Ekkor terjedt el a vonaton és a csucsai állomáson a rémes hír, hogy rablógyilkosság történt a vonaton s hogy a rablógyilkos még mindig a vonaton van. Mindenki arról beszélt, hogy a fugyivásárhelyi és mezőtelegdi állomások között meggyilkoltak és kiraboltak egy embert s a holttestet kidobták a robogó vonatról.

A csucsai állomáson felszállt csendőrök átkutatták a vonatot, de semmit sem találtak, ami nyomára vezetett volna a gyilkosnak. Ekkor már csak a teherkocsik voltak hátra, smelyekben az orosz munkások ültek. Itt hiányzott az egyik munkás csákánya. A csendőrök azonnal a teherkocsikba mentek s ott folytatták a nyomozást.

Az elhaladó vonat mindenütt a legnagyobb feltűnést keltette. A munkások között kivillongott a sok csendőrszurony. Fennakadás nélkül

A delegáció ülése. A magyar delegációt, mint félhivatalosan jelentik, e hónap 30-án, kedden délelőtt 11 órára teljes ülésre hívták össze Bécsbe. Ezen az ülésen meghallgatják a költségvetési provizoriumra vonatkozó előterjesztést, hogy azután a négy egyesült albizottság rögtön tárgyalás alá vegye.

Felmentették a osanádi főispánt. A hivatalos lap közli, hogy a király *Jakabffy Istvánt*, Csanád vármegye főispánját saját kérésére felmentette állásától.

Jeszzenszky Sándor kitüntetés. Mint a hivatalos lap mai száma jelenti, a király *Jeszzenszky Sándor* miniszterelnökségi államtitkárnak a Lipót rend középkeresztjét adományozta.

UJDONSÁGOK.

* **Buzaszentelés.** Ma reggel 8 órakor Márk napján a székesegyházban buzaszentelés lesz. A szertartás csendes misével kezdődik, mely alatt a székesegyházi énekkar előadja *Beleznay Antal* karnagy A-moll litániáját. Misa után a templom oldalán lesz a vetések megáldása, mely alatt a kir. kath. tanítóképző férfikara előadja *Resch Mihály* zenetanár ez alkalomra írt négy responsoriumát. A szertartás Te Deummal végződik.

* **Vázsonyi és a szabadkőművesek.** Az Alkotmány írja: A Demokrácia páholyban tegnap este páholyközi munka volt, amelyen mintegy százan vettek részt a budapesti páholyok tagjai közül. Vázsonyi Vilmosnak azt az indítványát tárgyalták, hogy a Szimbolikus nagypáholy utasítsa a Világot és a Reformklubot ama taktikájának megszüntetésére, hogy a szabadkőműves szövetséghez tartozók ellen, nevezetesen az ellene agresszív magatartást tanúsítsanak. Vázsonyi azzal állott elő, hogyha a páholyok nem hagyják abba a napi politikával való foglalkozást, ő maga lesz kénytelen a belügyminiszternél feljelentést tenni. Négy páholy hívével a többiek Vázsonyi ellen fog-

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS

Szabott

Telefon 687

Bémertéri fióküzletében.

gyári egységáruk.

Telefon 687.

loltak állást, aminek következtében Vázsonyi hívével együtt, mintegy 160-an, kiléptek a páholyból. Vázsonyi elhatározása fölötté jellemző és tanulságos tünet. A mai szabadkőművességnek már Vázsonyi sem elég demokrata s nem elég zsidó. Ime ide jut a destruktív szervezet, amely bomlasztani akarja a társadalmat. Vázsonyi is kénytelen elfordulni tőle — ugyan kik maradhattak akkor bent?

*** Nyári hivatalos órák a városnál.** Május elsején a városházán a nyári hivatalos órák lépnek életbe. A hivatalos órával a városi tanács tegnapi ülésén foglalkoztak, amikor kimondották, hogy május 1-től reggel félnyolctól délután félkét óráig lesznek a hivatalos órák. A sürgősebb természetű ügyek elintézésére inspekciós tisztviselők lesznek kirendelve.

*** Kinevezés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy az igazságügyi miniszter *László* nyugalmazott királyi ügyészt, jelenleg gyakorló ügyvédet, a nagyváradi kir. ügyészség területére ügyésztégi megbízottá nevezte ki.

*** Eladó Rákóczi-birtok.** Borsod vármegyében van az ónodi Rákóczi-birtok, mely hétezerkétszáz hold televény földet és erdőt ölel magába. Régi tulajdonosa az Erdődy grófi család két évvel ezelőtt Draskovich Iván grófnak adta el a földet s a kastélyt, amely az ónodi vár tövében húzódik meg renge egy park közepén. Draskovich gróf, aki ideje legnagyobb részét külföldön tölti, most ismét áruba bocsátja. Az erdőt már meg is vette egy idegen vállalat s a munkások el is lepték a környékét, úgy, hogy nemsokára hirmondója sem marad Rákóczi fáinak.

*** Tűzoltó laktanya a Nagypiac-terén.** A tűzoltóság fejlesztése és a létesítendő ipariskola szükségessé tették, hogy a laktanyát a jelenlegi helyéről más alkalmasabb helyre telepítsék. A kitelepítés dolgával tegnap foglalkozott a városi tanács. A tanács arra az álláspontra helyezkedett, hogy a laktanyának legalkalmasabb helye a Nagypiac-terén lesz. Így is hozta meg határozatát a tanács, mely egyidejűleg bizottságot küldött ki az áthelyezés további részének letárgyalására. A bizottság tagjai, a tűzoltó főparancsnok, a főmérnök és a főkapitány. A kiküldött bizottságnak az lesz a feladata, hogy a Nagypiacon alkalmas helyet jelöljön ki az új laktanya részére.

*** Oskori leletek az Alföldön.** Szentes területén a felső csürhejárson és jász-jazy sírokat bukkantak ásás közben, a miről értesítették Csallány Gábor museumi igazgatót. Csallány Gábor kiment a helyszínre és felbontatta a sírokat. A csontvázak és leletek alapján kétségtelenül megállapítható volt, hogy a csontvázak jazy emberekéi voltak. A hun és longobárd sírokkal ellentétesen jellegzetes a jazy síroknál, hogy a halottak arccal nem kelet felé, hanem megfordítva, nyugat felé fekszenek. Feltűnő az is, hogy a nők lábszárukon gyöngyfüzért viseltek. Az széken megáltszik a római iszlés hatása, ami nem csoda mert a jazyok, hol mint ellenségek, hol mint szövetségesek érintkezésben állottak a rómaiakkal.

*** Bérpalota a Csesztivő telkén.** A nagyváradi Csesztivő intézet felügyelő-bizottságának tegnapi ülésén *Óromy Gyula* városi építész bemutatta az intézet nagy telkén építendő bérpalota tervét. Nem közönséges bérpalotáról van itt szó, hanem olyanról, amely hivatva van a lakásüzemelési ügyén segíteni. Ugyanis 45 lakás van tervezve, melyek közül 4 egy szobás, 4 három szobás, a többi mind két szobás lakás, melyeket aránylag olcsón fog kiadni a város. A bizottság örömmel fogadta a tervezetet s készségesen ajánlja azt a tanácsnak kivitelre. A

bizottság ezen kívül a folyó ügyeket intézte el s betöltötte a megüresedett gondnoknöki állást, melyre egyhanguslag özv. *Bonetti Ferenc*-né ajánlotta.

*** A pénz és gazdaságügyi bizottság ülése.** A városi pénz és gazdaságügyi szakbizottság április 30-án, kedden délután 3 órakor a városháza bizottsági termében ülést tart. A bizottsági ülés napirendjének első pontja a számviteli és pénzügyi hivatalok szolgálati utasítása. A második pont a gyógyszerárak átruházása után a városi illetékek szedésére vonatkozó szabályrendelet tervezet.

*** Reinle Gyula miniszteri osztálytanácsos.** A király a belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére *Reinle Gyula* miniszteri titkárnak, a miniszteri osztálytanácsosi címet és jellegzetes adományokat. *Reinle Gyula* Nagyváradon hosszabb ideig működött mint főispáni titkár.

*** A proesumptív trónörökös autóversenyen.** *Károly Ferenc József* királyi herceg a cs. kir. osztrák automobil klubnál bejelentette részvételét a nemzetközi alpesi verseny utazáson, amely június 16-tól 23-ig lesz. Most történik először, hogy a királyi családnak egy tagja automobil versenyben vesz részt.

*** Az új Campanile.** A régi híres Campaniléből csak a harangok királya, a világító alyal és *Jacopo Sansovino* loggoietájának néhány remeke maradt épen. Más minden porrá omlott tíz év előtt. De az olasz lelkesedés tizenkét millió lírát adott össze, hogy a Szent Márk-ter ne maradjon harangtorony nélkül. S tíz év rendületlen, kitartó munkájával sikerült is elővarázsolni az új Campanilét amely a régiből egy hajszálnyira sem tér el. A torony aljában gondos szeretettel helyezték el *Sansovino* teljesen restaurált loggioietjét. A harangtorony belső része is ugyanolyan, mint a régi volt. Nem lépcsők vezetnek fel a harangokhoz, hanem 25—30 fokos szögben emelkedő cementlapokon lehet feljutni a kilencvennyolc méter magasságba. Az ut így egy csöppet sem fárasztó s nem tűnik fel hihetetlennek az a legenda sem, hogy *Napoleon* 1802-ben lovon ment fel a Campanile tornyába. Egyébként lift is van. A toronyban öt hatalmas harang van körben elhelyezve. A felszentelt ünnepségre már ma sem lehet szobát kapni a velencei szállodákban. Ma az ünnep az idecsőzött külföldiek részére nagyon kiábrándító lesz. Nem jön el *Vimos* német császár s a háborús eseményekre való tekintettel távol marad az olasz királyi pár is, a kiket a génuai herceg fog képviselni. Mindössze a hivilágítás szédületesen pazar pompája lesz az egyetlen látványosság. Hir szerint hatvan ezer villamos lámpa fogja megvilágítani a Szent Márk-teret és a Doge palotát. A kivilágítás költségei kilencven ezer lírába kerülnek.

*** Kitüntetések az önkéntes tűzoltóságnál.** A király, az önkéntes tűzoltók farszagos és a legnagyobb elismerést érdemlő munkájuk némi elismeréseképpen dísz érmét alapított. A díszérmét *Nagyváradon* első sorban az önkéntes tűzoltó testület illusztris zászlóanya övegy *Des Echerolles Krusper* Sándorné született báró *Gerlicsy* Stefánia kapta. A testület tagjai közül királyi kitüntetést kaptak hárman és pedig *Diósy* Soma a nagyváradi önkéntes tűzoltóság örökös tiszteletbeli parancsnoka, *Kiss Gyula* a testület alparancsnoka és *Szova* József a testület őparancsnoka. A kitüntetett egyének mindenre alaposan rászolgált a legfelsőbb elismerésre. A kitüntetések átadása ünnepélyes formák között fog végbemenni. Biharmegyéből a berettyóújfalui önkéntes tűzoltók polgári elnöke *Kerekes*

Gyula, Öhlmacher Lipót és *Veres* András szakasparancsnokok, *Rosinger* Vilmos alparancsnok, *Possár* Gergely tűzoltó, a székelyhidi testületből *Fándly* József parancsnok, *Imre* János, *Handró* Antal és *Varga* Károly a testület másodí kapták meg az érmét.

*** Kártyázó őrmesterek.** A 7-ik huszárezred jeles alezred-se előtt tegnap délelőtt igen érdekes és jellemző leleplezést tett az egyik nagyváradi vevőéglőben a kalmarost pincérleány. A leleplezés az aradi uton kezdődött és fejeződött is be és pedig egy nagyon is szemleges területen a villamoskocsiban, mely történetesen, vagy mint rendezés, zsufolya volt. A huszárkaszárnya előtt felszáll az alezredes és a kocsi belsejében foglal helyett. A következő állomásnál felszáll még egy falusi sorból most kikerült leány, aki azonban már is pincérleány és tulajgosan konfidens. A leány beszélgetést kezd az alezredessel. Az elejét nem érdemes közölni, a folytatás azonban már nagyon érdekelte az alezredest, mint a kocsi utasait.

— Es aztán az a sok őrmester mit szokott ott csinálni maguknál?

— Kártyáznak! Nagy urak azok. Sokszor nyernek, sokszor veszítenek. Van olyan nap, hogy az egyik őrmester a másiktól 100 forintot is elnyer.

— Ugy? De hiszen egy szerény fizetésű katonának, hogy telik annyi pénzt eljátszani?

— Hiszen nem katonák azok, mondom, hanem őrmesterek.

— Jó, jó, de nem szabad kártyázni a katonának.

— Miért nem talán ön megtiltaná nekik? Itt általános nevetés tört ki az utasok között.

— Es mondja csak, megtudna-e nevezni egy-két őrmestert a kártyázók közül.

— Hogyne, ismerem én mindet. Es ekkor megnevezett egy őrmestert, tovább azonban nem folytatta a nevek elősorolását, mert ugylátszik észretért. Az alezredes megköszönte a felvilágosításokat. A leány leszállt a villamosról. A villamoson történeteknek folytatása lesz, mert az alezredes a legnagyobb megbotránkozással szólt a dologról és kijelentette, hogy megfogja indítani az eljárást.

*** Rendelet a kézipodgyászokról.** A Máv hivatalos lapjában rendelet jelent meg, mely egy csapásra sok boszantó anomáliát szüntet meg. Sajnos és sokszor tapasztalt tény, hogy a Máv utasai közül nagyon sokan tulsok podgyászt visznek magukkal a személykocsiba. A rendelet utasítani fogja az állomásrendezőket, tartsák szem előtt, hogy az utas podgyásza részére csak a saját ülőhelye felett és alatt lévő hely áll rendelkezésre. Tehát az ülőhelyeken, folyosókon podgyászt elhelyezni tilos, mindenik kocsiosztályban egyaránt, kivételt a 3. osztályu utasok csak annyiban képeznek, hogy ők vihetnek még magukkal annyi szerszámot, egyéb kéziholdit, amennyit a gyalogjáró emberek magukkal vinni szoktak. Ha pedig a jövőben az utas a megengedettnél nagyobb mennyiségű podgyászt visz a személykocsiba, különösen a folyosókra, a vonatkísérők tartoznak azokért díjszabásszerű podgyászdíjat beszédni, az illető podgyászdíjdarabot a podgyászkocsiba átvinni.

*** Halálra gázolt kislíu.** Tegnap délután borzalmas módon lelta halálát egy öt éves kislíu. *Varga Gyula* 5 éves kislíu az örvéni uton játszado ott, mikor *Fülöp* József fával megrakott szekere közeledett felé. A kislíu gyermek nem tudott menekülni a szekér elől. A lovak a gyermeket elütötték s a fával telt szekérral keresztül vonultak rajta. A kislíu gyermek a súlyos sérülések következtében meghalt.

*** Veszélyes robbantás.** *Rács* Lajos és *Görög* András bályoki bányamunkások tegnap a község közelében levő bányában sziklát robbantottak. Az egyik kanóc nem fogott tüzet, mire *Rács* Lajos bányamunkás a robbanó porral telt tartálynak nyilását furni kezdte. A por

a furástól elrobbant és Rácz Lajosnak jobb kezét szét roncolta. Súlyos sebeivel behozták a Bihar megyei Kórházba. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **Lopás.** Kovács Miksáné feljelentést tett a rendőrségen, hogy a nő 21-én délután Pável utca 3. szám alatti bezárt lakásából ismeretlen tettes egy kis nikkell cseresznye órat, egy pénz tárcát csekély pénztartalommal, összesen 40 korona értékben ellopott. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-út, Moskovics palota. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.

**URIDIVAT ÉS FEHÉRNEMŰ
KÜLÖNLEGESSÉGEK
LENGYEL
URI DIVAT ÜZLETÉBEN**

Bémer-tér 1. Telephon 12-48.

**SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS
HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ**
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

**ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Nagyvárad, Damjanich-utca 1/a sz. em.

Kieszközöl

**törlesztéses és jel-
zálog kölcsönök,**
Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT
és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSÓ KÖLCSÖNT folyósítat.

Hatóságilag eng.
végeladás!
Női divat dolgokat
olcsón szerezhethet be:
Vajda Sándor
cégnél Rákóczi-út 5.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: Állandó bútorkiállítás. :-:

I. rendű tölgy és bükkfa parketta
saját gyártmány.

Saját készítményű modern cserép-
kályhák állandóan raktáron. Elvál-
lalja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczi-út,
saját ház.

:-: TELEFON: 796. :-:

Költségvetés díjtalan.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Sisiók.
Péntek: Kis gróf.
Szombat: Luxemburg grófja.
Vásárnap: délután Madarász, este: A nemzetes asszony (először).

Sasfiók — Gózon Gyulával. Általános érdeklődéssel várják a közönség minden rétegében a mai repris. Rostand gyönyörű mesterműve, a »Sasfiók« meg ma este. A címszerepet ez alkalommal Gózon Gyula játssza, aki hatalmas sikerrel kreálta a reichstadti herceg alakját Nagyváradon. Eredetileg Etsy Emiliával tűsték műsorra a fellévenést, de a művésznek kőbejött betegsége miatt Gózon vette át a szerepet. Az előadás egyébként elsőrendű szereposztásban megy.

SPORT.

Aradi labdarugók Nagyváradon. A NSE. derék csapata multkor sikerén felbuzdulva ambiciózus feladatra vállalkozott. Barátságos mérkőzésre hívta fel az Aradi Torna Egylet (ATE) labdarugóit. Az ATE. az angolokkal mérkőző ATC vel 2 : 2 eredménnyel játszott ez a kiűnő eredmény mutatja, hogy kiváló játékosokból áll s így nem meglependő, sőt nagyon is respektáló ellenfél lesz a NSE-nek. Elsőrangú sportélvezetre van tehát kilátás vasárnap, a két csapat vasárnapi találkozóján, mert az NSE. nehéz küzdelemmel szerzett jó hírét és pozícióját az idegen footballisták ellenében is megakarja őrizni.

EGYESÜLETEK.

**Közgyűlés a Katholikus Legény
egyletben,** máj 28-án vasárnap délután
5 órakor a következő tárgyszorozattal:

1. Előki megnyitó.
2. Igazgatói beszámoló az egylet működéséről.
3. Jegyzői jelentés.
4. Pénztári és könyvtári jelentés.
5. Dákáni jelentés.
6. Költségvetés tárgyalása.
7. Esetleges indítványok. Az indítványok a közgyűlés előtt 3 nappal az igazgatónak benyújtandók.

Ugyanezen a napon Szent József pártfogásának ünnepén reggel 8 órakor a Szent László templomban a szent misén közös szent áldozáshoz járulnak ünnepélyesen zászló alatt az egyleti tagok.

Kéri a rendes és pártoló tagonak minél nagyobb számban való megjelenését
az Igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

Május havi esküdtek.

A május hónap második ciklusán kisorsolt esküdtek névsora a következő:

Rendes esküdtek: Balla Lajos földműves, Biharkeresztes, Baranyi András megyei tb. főjegyző, Báthory László városi fogalmazó, Belezsny Antal zenetanár, Bodnár Gyula felmérési felügyelő, Breiner József földhivatalvezető megbízott, Csathó Emer tanító Biharagyabajom, Deák György magánzó, dr Fehér Márton ügyvéd, Fekete Sándor földbirtokos Biharkeresztes, Földes Béla uradalmi gazdaszt Nagytrőgd, Garay Géza városi számsztr, Gerlic Mihály berli és téglagyár tulajdonos Margitta, Gönczi Dániel ács Székelyhid, Jámbor István megyei irnok, Katona Sándor csizmadia Nagyszalonta, Kozma János erdőmérnök Belenyés, Leszkay János földbirtokos, Lovassy Sándor Nagyszalonta, Lovkó János kataszteri főmérnök, Lőrinczy Rezső megyei irnok, Löwenstein Zsigmond ügynök, Péntes Sándor földműves Nagyszalonta, Pillmann Odón pénzügyi számviszt, Reményi Ferenc gépraktáros Barttyóújfalú, Szőnyi József kisbirtokos Biharidőszeg, Szűcs Izsó ipariskolai igazgató, Tatar Balázs gimnáziumi igazgató Nagyszalonta, Tatos Lajos tanító Erőmhályfalva, Teleky Sándor kisbirtokos Biharidőszeg.

Helyettes esküdtek: Bene Sándor kisiparos, Biró László szabó, Bodnár Rudolf lakatos, id. Kalló András szobó, Kexdödy Géza, cipész, Orah József csizmadia, Papp János földműves, ifj. Tóth Lajos szatóc, Viád Agoston bádogos, Wendt Ferenc kárpító.

NYILTTÉR.

**Gyógyszertár
áthelyezés.**

CSANDA ENDRE N. Rákóczi Ferenczhez
címzett gyógyszerárát

a Szacsavay-u. 50. sz. alól
a Szacsavay és Mezey Mihály
(Kert-u.) sarkára helyezte át.

IRODALOM.

A Magyar Gazdak Szemléje. Szerkeszti *Bernát István*, áprilisi füzete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Az általános választójog Németországban. B. Európai Törökország mezőgazdasági viszonyai. *Szegh Dezső*. *Dessowly Aurél* gróf. *Mezey Gyula*. A magyarországi kivándorlás a XX században. *Szentiványi Ferenc*. Az agrárpolitika alapfogalmai. *Dr. Segfried Károly*. Mezőkeresztes nagyközség. *Kovács József*. A bajai Széchenyi-szövetség három esztendői munkája. — *Különfélék*; A jövő képe. — I. C. Gray. — A parcellázás ellen. — Borunk kivételének emelkedése. — Mezőgazdasági napszámberék. — Agrárbankok Ausztriában. — Hanyatló nemzedékek. — A liberálisok és a szocialisták szövetkezése. — Kisbirtok és nagybirtok. — Víz közlekedési politikánk.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irta: **Schmidt Amália.** — Fordította: **N. M.**
(Folytatás) 99

— Az ur bizonyosa rossz híreket kapott? — kérdé ré-zvétteljesen.

— Igen — felelt Miksa erőt véve magán. — Atyámat szerencsétlenség érte; lovastól elbukott és súlyosan megsebesült. Hol kaphatnék leghamarább postálovakat?

— Azonnal el akar utazni az ur?

— Azonnal — mondá Miksa remegő ajakkal. Nagyon kell sietnem; talán már így sem találom őt többé az élők közt.

— Nem gondolja az ur, hogy talán legjobb lesz, ha szekérkémet odaadom N...-ig? Ott van a legközelebbi posta, hol lovakat kapni és mégis csak hamarabb elér odáig az ember szekeren, mint gyalog, hég ha a hegyen keresztül menne is.

— Igen, tegye ezt; fogasson be s adja ide számlámat; én majd addig bepodgyászolom holmimat. Egy pillanat alatt készen leszek.

Néhány perc múlva a diófa alatt ült kis podgyászó; a vendéglős elhozta a számlát és Miksa félig öntudatlanul fizette ki azt. Türelmetlenül tekintgetett a ház udvarára, hol a lovat befogták.

E békés helyen való tartózkodása, mely alig egy órája még oly irigylendőnek tűnt föl előtte, most elviselhetlenné vált neki.

Bizonyos aggály fogta el, mintha azon pillanattól, melyet itt tölt, függne atyja élete s ama véletlen körülmény, hogy atyjától távol van, súlyosan nyomta lelkét.

Ezen érzelmek még fokozódott, midőn végre a szekeren ült s a tartalomduslevelet ismét elővette. Még egyszer, nagyobb figyelemmel olvasta azt, hogy a kevés, sebesen odavetett szavakban némi vigasztalót találjon, ami talán kikerülte figyelmét. De hiába! Mindkét iratnak rövid tartalma nagyon is világosan fejezte ki a legrosszabbat, s a megmenésnek még csak lehetőségére sem mutatott.

Es ez még nem volt minden. A levél azon nap iratott és a szerencsétlenség azon nap történt, melyen Miksa München elhagyá. Ha akkor a telföld helyett Randtenbe megy, sokkal több valószínűséggel életben találhatta volna a sebesültet, mint így. Bár jószául nem tehetett magának szemrehányást amiatt, hogy haza nem sietett, míg semmi oka nem volt, atyjának jólléte fölött kételkedni; de azon ok, melyért utitervét megváltoztatta, annál inkább rágódott szívében.

Ezen ok az atyja iránt táplált gyau volt, azon atyja iránt, ki most haldoklik, sőt talán már meg is halt és kitől ezen igazságtalan-

sá ért (mert ennek tartotta most cyanakodó aggodalmait) valószínűleg többé nem fog bocsánatot kérhetni.

Most úgy tűnt fel önmaga előtt, mint hálátlan, korcs fiu, ki ahelyett, hogy atyját fölvidította volna, hidegséggel és szeretetlenséggel szomorította azt.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Lukács a munkapárt értekezletén.

Budapest, ápr. 24.

Bud. Tud. jelenti: Lukács miniszterelnök ma megjelent a munkapárt Körhelyiségében. A párttagokkal hosszabb eszmecsere folytatótt s kijelentette, hogy a Justh-párttal való tárgyalások nem szakadtak meg véglegesen, hanem folytatódni fognak.

A zentai jelölés.

Budapest, április 24.

A zentai kerületben megüresedett mandátumra a munkapárt Teleszky János pénzügyminisztert jelölte.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapest

A gabonatőzsdén tegnap a készáru 5-tel magasabb volt.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza	— — — —	12 01
Októberi buza	— — — —	11 90
Áprilisi rozs	— — — —	10 81
Októberi rozs	— — — —	9 41
Áprilisi zab	— — — —	10 03
Októberi zab	— — — —	8 88
Májusi tengeri	— — — —	9 48
Juliusi tengeri	— — — —	9 36

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	831.25
Oszták hitelrészvény	— —	635.—
Jelzálogbank	— —	467.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	540.50
Közuti vasut	— —	784.—
Oszták államvasut részvény	— —	727.50
Salgótarjáni kőszén	— —	716.—
Városi vasut	— —	409.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedéllemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Egy modern 3 szobás utcái lakás szükséges mellékhelyiségekkel együtt május 1-től kiadó. Kossuth Lajos-utca 6. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaságnál.

Nagyvárad város tanácsának árverési köldöttségétől.

6004—912. sz.

Ajánlati felhívás.

Nagyvárad város tanácsától nyert felhatalmazás folytán a Sebes Körös folyón felállítandó nyári uszoda megtervezésére és felépítésére pályázatot hirdetek.

Ajánlattevők kötelesek ajánlatukat részletes tervekkel, költségvetéssel és műszaki leírással felszerelni s ajánlatukban világosan kitenni, hogy a nyári uszodát az építkezés megkezdésére vonatkozó felhívás kézhezvételétől hány nap alatt tartozik felépíteni s használatba átadni.

Ajánlattevők tartoznak költségvetési végösszegének 5%-át bányatpénz illetve későbbi biztosítékként a városi pénztárba letenni.

A nyári uszoda nagyságára, berendezésére, elhelyezésére nézve az 1912. évi jan. 22-én kelt s az 1912. évi febr. 29-ére hirdetett ajánlati tárgyalás alapjátékező feltételekben foglaltak nyujtanak tájékozást.

Ajánlatok 1912. évi május 11-ik napjának d. e. 10 óráig csak írásban adhatók be alulirotnál, amikor is azok a városház bizottsági termében nyilvánosan felbontatni fognak.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai anyagok, munkaerők, stb. alkalmazására vonatkozó rendelkezései minden ajánlattevőre kötelezők. — A város közönsége a tett ajánlatok felett teljesen szabadon határoz: jogában áll tehát bármelyik ajánlattevővel szerződni, az ajánlati tárgyalás eredményét megsemmisíteni s újabb ajánlati tárgyalást kiírni, vagy az uszoda létesítése érdekében tetszése szerint intézkedni.

A tervek szerzői joga annak készítőjét illetve ajánlattevőt illeti meg, viszont azok a város közönségével szemben követelést semmi címen nem támaszhatnak.

Nagyvárad, 1912. ápr. 21-én.

Komlóssy József,

küldöttségi elnök.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta

17-ik évtársulatát

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti száma törzsbeletét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetséget pénztárba. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszon eredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetséget célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtson és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyujtson.

Kölcsönök adatainak:

- a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- ingatlanokra;
- elegendő biztosítékot nyujtó kézi zálogra;
- megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezővényre. A szövetségetbe való belépés alkalmával törzsbeletenkint 50 fillér beiratasi díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbeletét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíttatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezővények belyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkérteknek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

Polgári takarékszövetkezet-igazgatósága.

A Leszámitoló és Jelzálogbank rt.
 épületében egy **5 szobás** Bémer-térre
 néző lakás
május 1-től kiadó.

Árlejtségi hirdetmény.

A városi tanácstól nyert megbízás folytán a májtól 1914. május 1-ig fektetendő körülbelül 4000—5000 méter egysoros vagy két-, három- esetleg négyesoros kábel fektetési és földmunkáinak vállalatba adása céljából f. év május hó 25-én délelőtt 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani. A fent közölt kábel hossza a szükségletekhez képest több vagy kevesebb is lehet.

Bánatpénzül 800 korona teendő le a város házi pénztárába készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz ldtételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Ajánlatok csak írásban alulírt igazgatóságához 1912. május hó 25. napjának d. e. 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtésen fognak felbontatni.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő a munkát, melyre az ajánlat vonatkozik.

A fenti vállalatra vonatkozó részletes feltételek a villamos mű igazgatójánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételeket a villamos mű igazgatója kívánatra díjmentesen megküldi.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kiteni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtségi feltételeket ösmeri és azokat magára kötelezőknek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos munkaerő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelezők.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés megtörténik, ellenben Nagyváradi városát csak az árlejtés eredményéhez képest megköthető szállítási szerződés felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon keresk. és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A városi közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1912. április hó 23.

Nagyvárad Város Villamos Műve

Belányi Imre s. k.
 igazgató.

Gitár-citera

Egy igen kellemes hangú,
 alig használt AMERIKAI
 30 darab kottával (alárakható) tokkal, óriási felszereléssel, nagyon clesón eladó. Bővebbet WAGNER a „HANGSZER-KIRALYNAL“-nál, országiszerte elismert legolcsóbb hangszerárúháza, Budapest, József-körút 15. (Saját műterm.) Hangszerekről fényképes főárjegyzék ingyen. Magyar citerákban nagy választék. Ne vásároljunk részletre!!

Haszonbérbeadás.

Biharmegye, Nagykereki község határában egy 700 kis hold területű (1000 □-öles) tagbirtok. 1912. évi október hó 1-ső napjától kezdődőleg — haszonbérbe adatik. Közvetítő: nem díjaztatnak. Bővebb felvilágosítást ad

Magyary Miklós

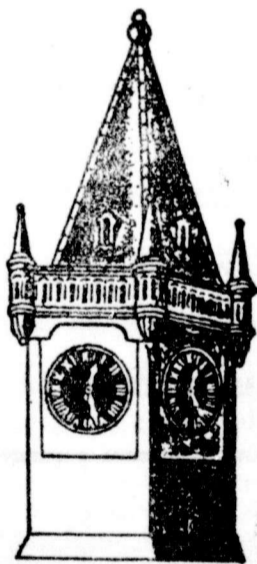
ügyvéd, Székelyhidon.

Telefon szám 13.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utcza 30.

Ajánlja 1 hétkben egyszerű felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs“ és „szabadlengésű“ járattal, réz kerekkel. Olcsó árak. TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS. Villanyerő berendezés.

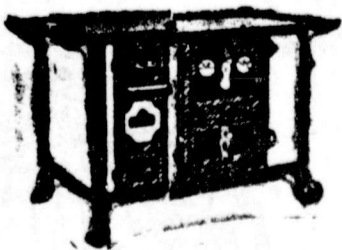
Arjegyzék kívánatra. Saját ház.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Rézműves és rézöntő műhely

Nagyvárad, Kolozsvári-utca 50.

Legujabb divat szerint vállalok szeszgyári berendezéseket, szilva pálinka főző üstöket és minden e u. m. szakmába vágó rézöntő munkákat, úgy nyers öntéseket, mint kész munkákat, harangokat stb. jutányos árban. Költségvetés díjtalan. Levelekre azonnal válasz.

Mosó üstökben nagy raktár.

Telefon 682.

Telefon 682.

Szives megbízást kér

Szalavetz Mór

rézműves és rézöntő.

Biharmegyei Takarékpénztár

Hirdetmény.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600,000 koronáról 2000 db 600 korona névértékű új részvény kibocsájtása által

4.800,000 koronára

felemeli, mely új kibocsájtású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsájtási árfolyam 800 koronában állapítottatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsájtási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsájtású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsájtási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én tul az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzés után azonnal visszaadnak.

V. A befizetések következőképpen teljesítendő: 300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával. 250 „ „ 1912. március 31-ig 250 „ „ 1912. április 30-ig és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmissége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn tul teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsájtását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértékben felül elért többlet — a társaság tartalékalapjára kerül.

Az egész berendezés és egy 6 sz. Wertheim szekrény eladó.

Hatóságilag engedélyezett végeladás.

Üzletünket véglegesen feloszlattuk, miért is jó hírnevű rőfös, női divat és confectio áruraktárunkat **hatóságilag engedélyezett végeladással** kiárúsítjuk. A legjobb minőségű vásznak, férfi és női fehérneműek, szövetek, függönyök, szőnyegek és minden e szakmába vágó cikkek

eddig sehol nem volt olcsó árban, részletekben és **egy tömegben is** készpénz fizetés mellett eladottnak. Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Rákóczi-ut, HUZELLA czéggel szemben.

Partie árusoknak csakis az esti órákban.

Az üzlethelyiség kiadó.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10 87.

Műhely: Füzes-u. 14.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra

Épület- és díszmű bádogos.

Fürdőszobák berendezésére legdiszesebb és legelőnyösebb kivitelben a modern technika legelőnyösebb rendszere szerint, valamint vízvezetékek elkészítésére legmelegebben ajánlhatjuk

DENGELEGI ÁRMİN

BÁDOGOS,

vízvezeték-szerelő és fürdőszoba berendező céget, Nagyváradon, Kolozsvári-utca 44. sz. alatt, amely elsőrangú, legtartósabb anyaggal dolgozik és lelkiismeretes munkát szállít.

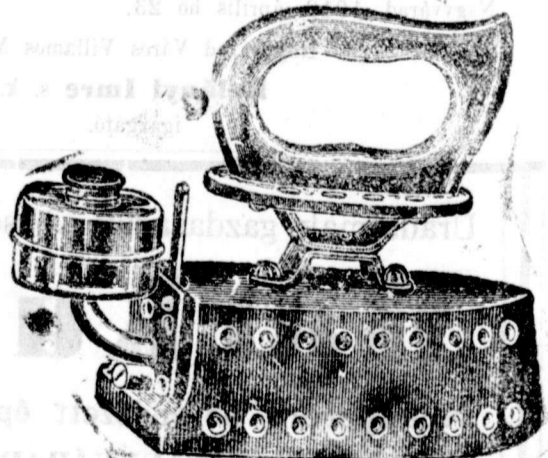
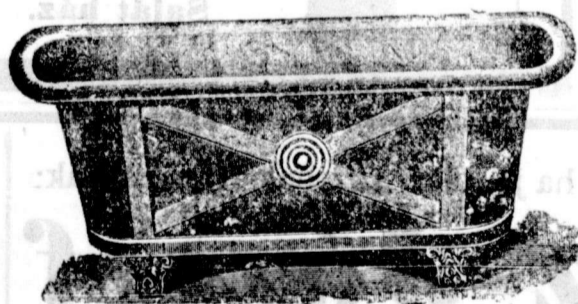
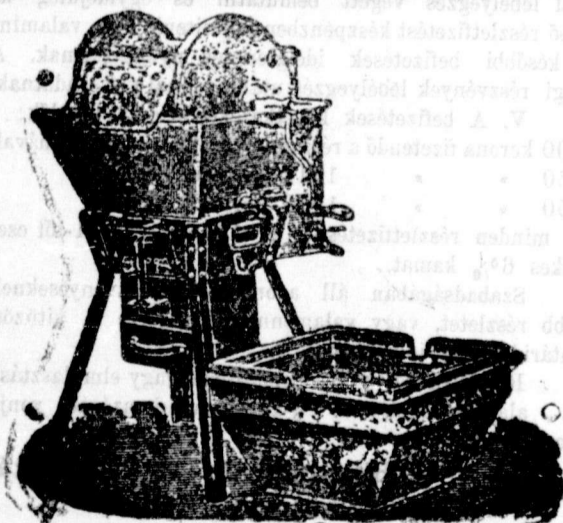
ELVÁLLAL minden e szakmába vágó munkákat, épületek fedését, kerti és egyéb locsoló csapok készítését. Igen jutányos áron a közönség teljes megelégedésére.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek, modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

